

tako težko delo, zlasti pa, če župan ali soseskinci predstojnik ne sprevidi, koliko de ta mala sprememba izdā. Ako se dobī podlaga od ene soseske, je lahko tudi pri 100 drugih enako povikšanje že po podobnosti storiti.

To povikšanje cene je pa čisti znesik toliko povzdignilo, kolikor nihče mislil ni, ter je naprej odločeno visokost presešlo; je bilo tedaj treba zopet znižati. Tako se je pogrēšik s pogrēškam popravljal, in se je katastrofer zoper pravico in resnične primere stlačil.

Nasledki tega nepostavniga ravnanja so v kratkim ti le:

1) Štajarsko oravno ali njivno zemljiše je cenjeno, gledē na čisti dohodok, na vsaki oral čez 6 gold., rodovitniši in vredniši avstrijsko pa le z 5 gold. in 24 kraje.

2) V več okolica (zlasti v Marborski kresli na Pesnici) so njive proti travnikam previsoko cenjene.

3) Vinogradi v Ormužu, v Velki Nedli, v Maleku, Šahenturnu in zgornji Radgoni v Marborski, ravno tako v celi Celjski kresli stojē na previsoki stopnji čistiga dohodka, če se primerijo z ceno normalnih lēt od 1824 do 1828.

Uboga Celjska kresija, ki nikakoršnih obertnijskih zaslužkov nima, mora zdaj vsako lēto 30,000 gold. gruntniga davka več plačati, kakor plačate obē po živinoreji, kupčijskih in obertnijskih dobičkih bogatejši poltretjikrat več kresli Judenburg in Bruk skupej; kar tudi nar bolj od presodkov prevzeti gornji Štajarc tajiti in za pravično spoznati ne more. To dobroto mora Celjska kresija samo temu zahvaliti, de zraven preobložene Krajske kresije Noviga mesta leži.

Kēr se je v kljub danim zapovedim posvetvanje brez stanovskih namestnikov godilo, se lahko vidi in razjasni, zakaj se nihče zoper to dokončno odločbo oglašil in pritožil ni; in če bi se bil tudi kdo vzdignil, bi nič izdalo ne bilo pri znanim namenu dvorniga odseka za davke in pri znani nepremotljivosti kancelijskih gospodov. Če se je kdo čez napēno razpoloženje davkov pritožil, so gosposke vedno enako odgovorile, de zdaj ni časa za take pritožbe.

Po ti umetno izpeljani in spričani razlagi vsih napak in pomot, mnogospoštovapi gosp. poslanec, ki hoče, de bi vse dežele po enaki meri davke odrajtovalē, kakor pravica terja, ministra denarstva naprosi, de bi se vnovič katastrofer v doljnem Štajarji pregledal in vse v lētih 1836 do 1840 storjene pomote popravile, in de bi se ukazalo:

a) de se za podstavo vzamejo v lēto 1832 doveršeni in že poterjeni zneski;

b) de bi se pri pravično in natančno podani primeri izpeljanim popravljenji tudi na pritožbe po postavah gledalo;

c) de bi se to delo le takim ljudēm pod vodstvom deželnega poglavarstva izročilo, ki deželo dobro poznajo, ki so pošteni in na ktere se ljudstvo zanese.

To je v kratkim prošnja mnogospoštovaniga gosp. Dominkuša, in jez se mu tū pri ti priložnost namesto njegovih voliteljev, sosebo pa Krajncov zahvalim, de se je v ti za telesno blagovitnost Štajarske in Krajske dežele toliko važni reči serčno potegnil.

Hvala bodi vam Optujski volitelji, de ste za namestnika zbrali možā, kteriga v ljubezni do domovine, do slovenskiga jezika in narodnosti nihče ne preseže. Taki možjē so pravi namestniki Slovincov.

Na Dunaji 2. kimovca.

Peter Kozler.

Še ena beseda zastran narodne straže kmetam.

Unidan sim se zopet prepričal, de kmetje še večidel mislijo, de narodna straža (Nationalgarde) je le mestna naprava, s katero se samo mestniki pečajo — za kratek čas.

Grōzno se motite, ljubi moji, ki kaj taciga mislite. Že imē narodna straže pokaže, de je straža celiga narōda po mestih in po kmetih, ne pa le mestnikov samih. Takō so Cesar zapovedali, in če si kmetje dosihmal še niso narodne straže napravili, jo bojo pa mogli prihodnjič napraviti, kadar bo deržavni zbor na Dunaji to reč terdno sklenil in stražne postave dal.

Nekterim kmetam se morebiti ta reč clo igrača zdi. Ljubi moji! tudi to je velika pomota. Kakor zdej niste več podložniki nekdanjih grajšin, takō se bo po novih postavah tudi še marsikaka druga reč premenila in potem takim tudi soldašina. Ob časih mirū se bo število vojakov (soldatov) silno pomanjšalo in namesto njih bo vsaka soseska imela domačo ali narodno stražo, ki bo (brez posebne obleke) skerbela za mir in red v svojim kraju.

Spoznajte tedej, dragi deželani! de narodna straža je ravno tako vaša kot naša. De smo si jo v mestih poprej napravili, kakor po kmetih, se je morde zatō zgodilo, ker nam je je v mestih bolj potreba.

Tudi kmet in rokodellec se zdej po postavi gospoda imenujeta.

Unidan sta mi dva kmeta pripovedovala, de se jima smešno zdi, de sta bila po pismu v kancelijo povabljena in „gospoda“ imenovana. „Ne vōva“ — sta rēkla — „ali gospodje v kancelii norce iz nas kmetov delajo, ali kaj?“

Ljubi moji! to ni nobena norčija, ampak resnica po očitnim Cēsarskim povelji. Po novih ustavnih postavah ni nobeniga razločka med nami, kakor samo ta, ki nam ga častitljivost našiga obnašanja in omikano zadržanje da. De bomo duhovne in deželske naprejpstavljene tudi prihodnjič imeli, de jih bomo spoštovali in se postavam pokorne skazali, to vsak sam vē, kteri le enmalo pomisli, de svobednost ali frajost ni razujzdanost, ktera vsako družino, tolikanj več pa celo cesarstvo v nič spravi, kar žalostne prekucije starih časov očitno kažejo.

Vsak samostojni kmet ali rokodellec je tedej zdej gospod in se bo gospod klical, kakor smo mi že zdavnej v Novicah v imeniku prejemnikov vsaciga „gospoda“ imenovali. Torej pa milostljivi Cesar tudi pričakujejo, do se bo vsak takō obnašal, kakor se gospodu spodobi, to je, priljudno in omikano, česar se pa človek le v šoli in med dobro tovaršjo nauči, čeravno doige suknje in gosposkiga klobuka ne nosi. Saj oblēka ne stori praviga gospoda, ampak vednost, lepo obnašanje in blago serce.

Kēr ste tedej, dragi kmetje in rokodelci! povzdignjeni na enako stopnjo z drugimi deržavlani (Staatsbürger), se boste gotovo tudi v vsim spodobno obnašali — torej tudi ne ošabno čez druge povzdigovali, kēr taka pravica nobenimu ne grē.

Šolski dopis iz Bohinja.

(Dalje.)

Po dokončanim spraševanji je bilo deljenje daril, pri kterim so zmed nar pridniših šolarjev in šolare iz vsih treh delin nektere z lepimi, za nje primerjenimi bukvicami obdarovani, drugi pa pohvaljeni bili. Na zadnje so bili otrōci tudi še zavoljo sadjorēje očitno pohvaljeni, ktere so se lētās še bolj in še v obilnišem številu, kakor lani, poprijeli, takō de jih je zmed 176 otrōk, ki so v vsakdanjo šolo hodili, samō 56, kteri nič sadnih drevēsc priredili in se s tem nič pečali niso. Osim fantov in dēklic, ki so se pri presajevanji, čēpljenji, plētvi, snaženji in oskerbovanji drevēsc nar pridniši skazali, je pa, kakor je bilo pri lanjski šolski poskušnji obljubljenō, še posebej obdarovanih bilo, kēr so jim gospod oskerbnik baron Cojzovih fužin sami iz svojiga v denarjih podeliti dali.